

Göteborgs stad
Byggnadsnämnden
Box 2554
403 17 Göteborg

Planera för en varsam användning av Centralposthuset i Göteborg!

Göteborgs kommun har att ta ställning till ett förslag om ny detaljplan för Centralposthuset i Göteborg. Förslaget har under samråds- och utställningstiden med förkrossande majoritet av såväl allmänhet som sakkunniga funnits olämpligt då det bryter mot stadsbilden och förvanskar Centralposthusets vackra utformning.

Svenska Byggnadsvårdsföreningen uppmanar därför Göteborgs kommun att ta fram ett nytt förslag som tar till vara på Centralposthusets kvaliteter. Ett förslag där placering och utformning av tillbyggnad och ombyggnad på ett bättre sätt förhåller sig till stadsbilden och till Centralposthusets arkitektoniska utformning. Ett förslag som kan vinna göteborgarnas gillande.

Tillbyggnaden och stadsbilden

Detaljplaneförslaget ger möjlighet till en omfattande tillbyggnad till Centralposthuset, ett av Göteborgs största och mest påkostade byggnadsverk. För att få en god helhetsmiljö måste en tillbyggnad, särskilt till en sådan byggnad som Centralposthuset, vara anpassad till den befintliga miljön. Anpassning fås genom att ansluta till huvudbyggnadens material, form, skala, stil och färg - det finns inget annat sätt. Det är inte nödvändigt att fånga upp alla dessa egenskaper men några är helt nödvändiga. I annat fall utblir anpassningen och tillbyggnaden blir istället en störande kontrast i miljön som helhet.

En jämförelse med andra tillbyggnader av liknande dignitet kan vara belysande. Riksdagshusets tillbyggnad har avvikelser i material men anpassning i form och volym. Asplunds tillbyggnad av rådhuset i Göteborg fångar upp skala, indelning, material och färg samt underordnar sig huvudbyggnaden - men utan att ge avkall på en egen identitet. Asplunds tillbyggnad har tolkats av många men så här skrev han själv: "Om alltså nybyggnaden fick visa sig som sådan, var å andra sidan hänsynen till gamla fasaden självfallet på sin plats. Därav kom likheten i takets och sockelns behandling, blygsamheten ifråga om relief och arkitektoniska motiv, över huvud taget den nya fasadens arkitektoniska tillbakadragenhet i förhållande till den gamla".

Den tillbyggnad av Centralposthuset som illustreras i utställningshandlingarna uppfattas mer som en kontrast. De flesta utbrister nog i ett "Ojdå!" när de ser förslaget - och de yttranden som kommit in är samstämmiga i tillbyggnadens negativa påverkan på stadsbilden. Den detaljerade konsekvensbeskrivning som tagits fram i ärendet pekar på samma negativa påverkan. Tillbyggnaden som finns i detaljplaneförslaget uppfyller inte kraven på; en lämplig utformning med hänsyn till stadsbilden, en god helhetsverkan och varsamhet i Plan och bygglagens 3:e kapitel.

Varsam användning

Detaljplaneförslaget innebär att Centralposthusets nya användning skall vara ett högklassigt hotell. Byggnadens påkostade utformning, dess läge i city med nära gångavstånd till Centralstation m.fl. kommunikationer gör att en sådan användning känns naturlig. Det är dock inte okomplicerat att bygga om Centralposthuset för hotellverksamhet med tanke på den mängd våtenheter, och tillhörande installationer, som måste tillskapas. Förslaget innebär en omfattande ombyggnad inne i Centralposthuset. I planbeskrivningen syns detta genom att endast ett litet antal utrymmen med så kallade "kärnvärden" kommer att bevaras. Utöver detta så har den planerade hotellverksamheten ett lokalprogram som inte ryms inom befintlig byggnad utan kräver den ovan nämnda stora tillbyggnaden med negativ påverkan på stadsbilden. Sammantaget är det rimligt att anta att en annan användning som exempelvis mindre hotell, kontor, utbildning, företagshotell eller en blandning av dessa skulle vara betydligt varsammare än den föreslagna.

Så framställs det emellertid inte i planbeskrivningen. Där ställs förslaget mot ett "Nollalternativ" och med lösa antaganden om framtida bevarandesituation, stadens liv och byggnadens tillgänglighet för allmänheten motiveras den föreslagna hotellverksamheten som den mest fördelaktiga.

"I ett längre perspektiv kan det vara svårt att bevara huset på ett bra sätt då det kan bli svåruthyrt och den ekonomiska bärigheten för ett bra bevarande kan därmed bli svag. Med kontor som användning är också incitamenten för fastighetsägaren att bevara små, ur kulturmiljösynpunkt är en användning där värdena kan uppskattas av många att föredra. Med tanke på posthusets kulturella och arkitektoniska värde är det positivt om det i vissa delar kan hållas mer eller mindre tillgängligt för allmänheten, detta möjliggörs knappast i nollalternativet. Stadens liv påverkas inte i nollalternativet, vilket är negativt."

Det är svårt att förstå varför "incitamenten att bevara" skulle vara mindre med andra användningar än det föreslagna hotellalternativet. Byggnaden är dessutom skyddad som byggnadsminne vilket medför att ägaren har goda möjligheter att erhålla statligt stöd för fördyrande s.k. antikvariska överkostnader i samband med restaurering. Oavsett användning kan både stadens liv och allmänhetens tillgänglighet gynnas genom att restauranger och andra publika verksamheter inryms i byggnaden. I konsekvensbeskrivningen knyts positiva delar i förslaget ensidigt till förslagets genomförande i sin helhet, exempelvis att Centralposthusets fasad mot Drottningtorget synliggörs då de popplar som idag skymmer fasaden ersätts med mindre träd, men nog måste parkförvaltningen i Göteborg kunna ersätta dessa popplar även vid en annan användning av Centralposthuset?

Då detaljplaneförslaget innebär ändringar som strider mot skyddsföreskrifterna för Centralposthuset och som negativt påverkar riksintresset har länsstyrelsen prövat ärendet. Under ärendets gång har länsstyrelsen ställt två principiella frågor, dels om det var möjligt att minska lokalprogrammet för byggnaden dels om det var möjligt att bygga öster om Centralposthuset. På båda frågorna blev svaret från exploatören och kommunen nej. Länsstyrelsen har då gett tillstånd till förändringarna. När det gäller ett byggnadsminne får länsstyrelsen endast om särskilda skäl föreligger medge förändringar som strider mot skyddsföreskrifterna. Det är en orimlig tolkning att eventuella framtida verksamheters lokalbehov kan anses som särskilda skäl för ändring av ett byggnadsminne. I normala fall anses särskilda skäl föreligga endast för *befintliga* verksamheters *nödvändiga* behov av exempelvis brandsäkerhet och tillgänglighet.

I det här sammanhanget vill vi gärna göra en jämförelse med den tänkta till- och ombyggnaden av Stadsbiblioteket i Stockholm. I den flitiga debatten blev många förvånade över att Stadsbiblioteket inte var skyddat, nu ser vi att i Göteborg är inte ens en byggnadsminnesförklaring tillräckligt skydd för en byggnads kulturvärden.

I samrådsredogörelsen diskuteras huruvida detta ärende kan komma att bli prejudicerande. Även om det inte finns en direkt prejudicering ser Svenska Byggnadsvårdsföreningen allvarligt på att de tolkningar som gjorts av lagstiftningen inte stämmer med lagstiftningens intentioner. En ändrad praxis i tillämpningen av lagstiftningen skänker på sikt en legitimitet åt förändringar som kan leda till betydande skador på det byggda kulturarvet. Detta strider mot den allmänna uppfattningen att den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen skall hållas levande genom att brukas med varsamhet.

För att förhindra en utveckling där det blir legitimt att skada vårt gemensamma kulturarv kommer Svenska Byggnadsvårdsföreningen, i det fall Göteborgs kommun beslutar att anta detaljplaneförslaget, att överklaga detta beslut enligt 16 kap 3§ Miljöbalken.

Stockholm den 10 november 2008

Björn Ohlén
ordförande
bjorn.ohlen@byggnadsvard.se
0705-32 90 75

Paul Hansson
redaktör Byggnadskultur
paul@minneochmiljo.se
040-23 55 30

Kopior till Riksantikvarieämbetet, Samhällsenheten
Länsstyrelsen i Västra Götaland, Kulturmiljöenheten
Göteborgs Stadsmuseum
Stiftelsen Byggnadsvårdsmagasinet
Europa Nostra Sverige

Svenska byggnadsvårdsföreningen är en rikstäckande ideell förening med ca: 6500 medlemmar. Föreningen verkar för god byggnadsvård genom tidskriften Byggnadskultur och olika programaktiviteter landet runt. Läs mer på www.byggnadsvard.se.